

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—
posamezna šte. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 34.

V Ljubljani, 20. julija 1917.

Leto XII.

Ljubljana, 17. julija 1917.

Če pravijo Nemčiji, da se vlada le pol-ustavno, moramo mi Avstriji reči: srečna Nemčija, pri nas so pa skoraj tri leta vladali brez ustave: z zloglasnim § 14. Tišina je vladala v Avstriji; molčati smo morali vsi. Bili so časi, ko nisi smel zapisati besedice o miru, časi, ko bi bilo menda nevarno državi, če bi bil zapisal besedico »draginja«; časi, ko so ti gospodje postavili pobelili list, ako si zapisal, da bi bil potreben državni zbor. Povsod, prav povsod, celo pod absolutistično vlado bivšega ruskega carja je zborovala duma; pri nas je pa vladal grof Stürgkh s svojim Hohenburgerjem brez parlamenta.

Mora, ki je tiščala vse narode v Avstriji, le vsenemški kričarji so podpirali Stürkhovo samodržstvo, medtem ko je vojna uprava zelo želela parlament, kar pribijemo, se je odvalila, ko je naš mladi energični cesar Karel sklical državni zbor. Nič več ni veljalo le to, kar bi bil želel kak grof, ki nima stika z narodom in ki njegove duše ne pozna in ki se je bal le Vsenemcev. Prišla je do veljave beseda priproste ga človeka: delavca, obrtnika, kmeta.

Grof Clam-Martinic, ki se je preveč udal vsenemškim željam, je moral iti. In zdaj pričnemo s poglavjem, ki je posebno razveseljivo tudi za nas Slovence. Posrečilo se je neutrudljivemu dolgotrajnemu delu ustanovitelja naše organizacije dr. Kreka, da se je ustanovil »Jugoslovanski klub«, v katerem so združeni vsi avstrijski jugoslovanski poslanci. Ponosni smo posebno delavci in delavke, ker sta se v državnem zboru tako odlično postavila za koristi našega naroda načelnik »Jugoslovanskega kluba« dr. Anton Korošec in naš dr. Krek kot poročevalec o postavi glede na begunce, za katere je ravno on zelo veliko storil.

Razblinili so se tudi napadi na naše narodne pravice. Clam-Martinic, ki je hotel uvesti nemški državni jezik, je moral iti. Nevarnost nemškega državnega jezika

so odpravili naši ljudje, v prvi vrsti dr. Korošec in dr. Krek. Ponosni smo na nju!

Državni zbor je šel zdaj na počitnice, a zborovali bodo dalje še odseki. Z delavskega stališča smo zadovoljni, ker je rešil tudi nezgodno zavarovanje in ker bo na klopi ljudskih sodnikov porotnikov prišel tudi delavec po novi postavi do besede, dasi obžalujemo, ker državni zbor ni sklenil, da bi zasedle tudi ženske porotno klop.

Korakamo po novi poti. Slovenci na tem pohodu nismo zadnji. Vesela prikazen v teh strašnih dneh gorja, kakršnih mogoče od vesoljnega potopa dalje ni bilo.

Kanclerska kriza v Nemčiji.

Zrukalo se je zopet močno na svetu pri naši sosedih Nemčiji. Odstopiti je namreč moral tisti nemški kancler, ki je bil vladal Nemčijo, ko se je pričela svetovna vojska. Pravijo, da je bil dober mož, ljubezniv, osebnih nasprotnikov ni imel. A manjkalo mu je tiste odločnosti, ki jo posebno današnji čas stavi na tiste može, ki vodijo usodo narodov in držav.

Vrgla ga je nova doba, demokratična doba, ki zahteva, da dobé narodi povsod svoje pravice. Če je kaj pravično, je gotovo to. Vojska zahteva danes od vseh, že tudi od žensk, da se vojskujejo bodisi z orožjem, bodisi z delom s sovražniki, usoda narodov osrednjeevropskih držav je pa tudi, da stradajo posebno reveži. Če moraš za državo toliko trpeti, moraš imeti tudi pravico, da soodločuješ.

Nemčija se ne vlada demokratično: narod ima premalo veljave. Sicer imajo za državni zbor splošno in enako volilno pravico, a posebno v zunanji politiki ima kancler takorekoč odločilno besedo. Nemčija tvori zelo veliko kraljestev, velikih in malih, vojvodin, kneževin, grofij; tudi tri mestne republike; vse te države imajo svoj zvezni svet, v katerem ima Prusija večino; kakor je tudi pruski kralj istočasno nemški cesar. Na Pruskem pa imajo svoj deželni zbor, v katerem ima plemstvo svojo večino. Temu pruskemu plemstvu se ne more odrekati pridnost in marljivost; a njegova prevelika moč mu je nakopala takorekoč ne le sovraštva malega človeka, marveč tudi sovraštvo celega sveta. V Prusiji gre v prvi vrsti za to, da se voli v

pruski deželni zbor po demokratičnih načelih. To so stranke večine v nemškem državnem zboru jasno izrazile; cesar Viljem, ki je obenem tudi pruski kralj, je te dni slovesno obljubil, da dobi Prusija demokratičen volilni red. Bethmann-Hollweg je mislil, da se bo le še držal, a stranke so izjavile, da ga ne morejo več v nemškem državnem zboru podpirati.

Ni šlo in ni šlo. Nemški listi so pisali, da Bethmann-Hollweg preveč cinca. No, ravno vedno ni cinca, ampak ker je bil, kakor se pravi, »velik« politik, je obračil pač navadno plašč po vetru. Dolgo časa n. pr. je nasprotoval poostreni podmorski vojski; a ko se je napovedala, je bil zadovoljen z njo. Vedno si je znal pripraviti kaka skrivna vratca, da se je zmuzal, kadar se mu je to zdelo primerno.

Večina nemškega državnega zbora je izjavila, naj se sprejme programatično načelo, da sklene Nemčija mir brez odškodnin in brez osvojitvev.

Naš cesar Karel, ki je videl vojsko na vseh naših bojiščih, odločno nastopa za to, da se že sklene časten mir in konča vojskino gorje. Politika našega cesarja Karla ima zdaj tudi večino v nemškem državnem zboru. Zato nas zveste in navdušene Avstrijce veseli, da je tudi v nemškem državnem zboru zmagala misel miru brez osvojitvev in brez odškodnin in da so v manjšini tisti pruski junkerji, o katerih pravijo, da bi bili radi vladali po zgledu stare absolutne Rusije Nemčijo, a obenem ponemčili celi svet.

Poleg teh velikih zadač je šel boj večinskih strank v Nemčiji tudi za to, da bi bili ustvarili parlamentarno ali ustavno vlado. A kakor se trenutno zdi, so za zdaj ta boj nekoliko odgodili.

Pozdravljamo boj za demokratiziranje Nemčije, oziroma Prusije. Pozdravljamo posebno mirovna stremjenja pri našem severnem sosedu z besedami dr. Kreka:

»Vojsko vojski, živel mir!«

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

NEZGODNA POSTAVA NEKOLIKO IZBOLJŠANA.

(Konec.)

Poročevalec predlaga, naj se tudi § 5. nezgodne delavske postave, ki tiče zavarovanja, ugotovi po sklepih socialnega zava-

rovalnega odseka. Odškodovani bodo tudi ponesrečenci, ki ponesrečijo pri takih domačih ali drugih delih, h katerim je pritegnil podjetnik ali po njem določeni predstojnik zavarovanja poleg dela, ki je podvrženo zavarovanju in med njim. Nezgodam, ki se pripete v obratu, so enake tiste, ki zgoode med potjo z doma na delo in z dela domov, v kolikor tega pota zavarovanec ni prekinil v lastno korist ali iz drugih razlogov, ki niso z delovnimi razmerami v zvezi.

S temi sklepi se odstranijo sporna vprašanja, posebno drugi sklep znatno izboljšuje zavarovancem njih pravni položaj, kateri je že uveljavljen v nezgodnem zavarovanju rudarjev.

K § 17. nezgodne zavarovalne postavke je predlagal poročevalec, naj se desetodstotni prispevek zavarovancev odpravi; da jim v bodoče ne bo potrebno prispevati. To določilo pač ni velikega pomena v praksi, ker ga nosijo že zdaj večinoma podjetniki sami, a zgodi se pa le še, da te prispevke odtegnejo in da posebno v manjših podeželnih podjetjih odtegnejo zavarovancem več, kolikor bi jim smeli. Take krivice bodo v bodoče izključene. Tem predlogom poročevalca je socialnozavarovalni odsek pritrdil; pritrdil jim je tudi vladni zastopnik ministrski svetnik dr. Kaan. Poročevalec je tudi nasvetoval, naj se renta, ki je zdaj določena s 60 odstotki letnega zaslužka, določi po zgledu nemškega nezgodnega zavarovanja z najvišjim zneskom dveh tretjin letnega zaslužka.

Renta pri tej višini se bo plačala le pri popolni delanezmožnosti; v slučaju delne delazmožnosti se dovoli le del te rente v tisti meri, v kolikor je poškodovanec sposoben za delo.

Povišanje popolne in delne rente za 10 odstotkov bo seveda precej zvišalo bremena nezgodnega zavarovanja, a upravičeno je z ozirom na manjšo vrednost denarja in ker bodo imeli zavarovanci isti pravni položaj, kakršnega imajo v Nemčiji.

Opozarja se pa tudi, da se tako doseže pravo razmerje med zavarovanci nezgodnega zavarovanja in zavarovanci bolniškega zavarovanja; ker se pri bolniškem zavarovanju odškoduje vsak dan, medtem

ko se določi za nezgodno zavarovanje letni zaslužek le za 300 dni.

Povišanje 10 odstotkov ne doseže torej niti povišanega bolniškega zavarovanja, ki znaša do 14 odstotkov.

Vladni zastopnik je imel pomisleke, ker se bo moral gotovo zvišati tarif premij, a te bodo podjetniki gotovo sprejeli, ker gotovo uvidevajo, da je potrebno zelo izboljšati podpore nezgodnega zavarovanja. Položaj delavskih nezgodnih zavodov se je vsled ukrepov pred vojsko znatno izboljšal in bodo lahko prenašali izboljšanja zavarovancev.

Poročevalec je predlagal, naj se zviša najvišja mera pogrebne prispevka od 50 na 100 kron.

Poškodovanci, ki so popolnoma brez moči in ki niso le popolnoma nesposobni za zaslužek, marveč ki potrebujejo še postrežbo, bodo dobili do $1\frac{1}{2}$ višjo rento kot rekonvalescentno rento.

Nova postava naj velja že s 1. julijem 1917.

Zbornica je nato sklenila, da se nezgodna delavska postava z dne 28. decembra 1887, drž. zak. št. 1 iz l. 1888, in postava z dne 20. julija 1894, drž. zak. št. 168, izpremeni takole:

§ 5. nezgodne postavke naj se glasi:

Predmet zavarovanja proti posledicam nezgod, ki se pripete pri obratu, tvori s to postavo določena odškodnina škode, ki nastane vsled telesne poškodbe ali po smrti zavarovanca.

Nezgodam, ki se pripete v obratu, so enake tiste, ki se pripete pri takih domačih ali drugih poslih, h katerim je bil pritegnjen zavarovanec poleg opravila, ki utemeljuje zavarovalno dolžnost, bodisi po naročilu podjetnika ali v njegove mimenu ali po predstojniku zavarovanja.

Enake nezgodam, ki se pripete v obratu, so tiste nezgode, ki se zgoode med potjo iz stanovanja na delo ali z dela domov, če se ta pot ni prekinila v lastno korist zavarovanja ali vsled prilika, ki niso z delovnim razmerjem v nobenem stiku.

§ 6. nezgodne postavke, odstavek 6 in sledeči, naj se v bodoče takole glase:

Če presega letni zaključek kakega delavca ali delovršbenega uradnika vsoto 3600 kron, se višji znesek ne upošteva.

Letni delovni zaslužek vajencev, volonterjev, praktikantov in drugih vseh, ki vsled še ne končane izobrazbe niso nič ali ne popolnoma plačani, naj se odmeri v tisti višini, kakor najnižji letni zaslužek popolnoma plačanih delavcev ali delovršbenih uradnikov tistih oplov, za katere se uri, a v najvišjem znesku 1200 kron in v najnižjem znesku 600 kron. Če je zaslužil poškodovanec nad 1200 kron na leto, naj se mu to v popolnem znesku zaračuna.

Renta znaša:

a) v slučaju popolne delanezmožnosti in dokler traja, dve tretjini letnega delovnega zaslužka.

b) v slučaju delne pridobitne sposobnosti, dokler traja, drobec pod a) določene rente, ki se odmeri po ostali pridobitni sposobnosti.

Popolna renta se lahko dovoli tudi takim poškodovancem, ki niso več popolnoma nesposobni za zaslužek, a se jim dovoli začasno kot rekonvalescentna renta takrat, kadar potrebuje poškodovanec, da postane zopet popolnoma sposoben za delo ali da se mu izboljša njegovo stanje, posebne obzirnosti.

Dokler je poškodovanec vsled nezgode po končanem zdravljenju še tako slab, da potrebuje tuje postrežbe in preskrbe, se naj mu zviša renta $1\frac{1}{2}$ polne rente.

Poškodovancu ne gre pravica do odškodnine, če se je poškodoval namenoma ali pri izvedbi zločina, ki se je kazensko sodno dognal.

§ 7. nezgodne zavarovalne postavke naj se v bodoče glasi:

V slučaju smrti vsled delovršbene nezgode naj se povrne škoda poleg dajatev, ki gredo poškodovancu po § 6. za čas do smrti, še v sledeči izmeri:

1.) pogrebni stroški po krajni navadi, a največ 100 kron;

2.) svojcem ubitega od smrtnega dne dalje naj se dovoli renta, za katero odmero so merodajna določila § 6, odstavek 2 do 7.

Renta znaša:

a) za vdovo ubitega do njene smrti ali dokler se zopet ne omoži, 20 odstotkov; za vdovca, če je in dokler je nesposoben za zaslužek, 20 odstotkov; za vsakega zakonskega ali legitimiranega otroka do do-

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

In zapela je pesem o revni deklici, ki je sedela ob reki. Iz modrih njenih oči so lile solze, veliko jih je lilo v travo. In napravila je šopek, ki ga je vrgla v reko. In klicala je očeta in brata, naj prideta. A prisel je bogati gospod, ki je videl žalostno dekle, njene solze, njeno bolest. Počiti mu je hotelo srce. In vprašal je deklico, zakaj da plače, ko je še tako mlada. In dekle ga je žalostno pogledalo in mu odgovorilo, da pod to rušo je grob njene matere; in z brega je padel oče v reko; divja reka ga je odnesla. Skočil je brat za očetom, da ga reši, a reki ni bil kos. In utonil je. Sirota sama je zdaj v sirotišnici. Kadar ima čas, hodi k reki, da se izplače. In bogati mož jo je vzel seboj.

Ko je odpelo dekle zadnjo kitico, je prišel gospod Vlierbeke na kuhinjski prag. Najemnica, ki je spoštljiva stala, se je ba-

la, da ne bo gospod nevoljen. A zapovedal je hčerki, naj pesem nadaljuje.

Ko je dekle izpelo vso pesem o revni deklici, je prijazno rekel najemnici:

»O, zabavate se, kar me zelo veseli. Oprostite, ljuba žena, pojdite nekoliko z menoj gor!«

Odšel je po stopnicah, najemnica mu je sledila. Zgoraj je bila v jedilnici že miza pokrita. Najemnikov sin je bil že oblečen v strežniško obleko. Plemič je poučil najemnico in njenega sina, da gre za to, kako se bo dobro pri mizi streglo, je pričel z njima pravo predstavo, oba sta morala svoji vlogi večkrat ponavljati . . .

Končno se je približala ura pojedine. V kuhinji je bilo vse pripravljeno. Vsak je stal na svojem mestu. Lenora se je oblekla in je čakala za zastorom sosednje sobe. Srce ji je močno utripalo. Njen oče je sedel s knjigo v roki. Zdelo se ji je, da bere, a skrival je tako le nasproti svojim ljudem razburjenje. Okoli dveh se je pripeljala v Grinzelovo lepa kočija, pred katero sta bi-

la vprežena dva angleška konja. Obstala je pred grajskimi kamnitimi stopnicami.

Plemič je sprejel z lastno mu ljubeznivostjo svoje goste. Z nekaterimi besedami je pozdravil mladega moža; trgovec na njegovi strani je pa zapovedal slugi, naj se točno ob petih pripelje po njega, ker mora radi nujnih opravkov še v mesto.

Gospod Denecker je bil debel mož. Obleko, dasi zelo drago, je namenoma zamenjal, da tako kaže svojo neodvisnost. Obraza je bil navadnega; a zvit je bil ter tudi prostodušen, le nekoliko preveč hladnokrven.

Plemenitejšje je izgledal njegov nečak. Ponosen in moški je bil njegov obraz. Poznalo se mu je, da je bil izborni vzgojen. V nežnosti in obnašanju je le malo zaostajal za plemenitašem. Plavi lasje in liki nebo modre oči so kazali nekaj pesniškega, a trden njegov pogled in gube njegovega čela so dokazovale, da je zelo moder in čuvstven človek.

S pokloni, ki so pri takih prilikah na-

vršene starosti 15 let 15 odstotkov in če postane popolna sirota, 20 odstotkov letnega delovnega zaslužka, za vsakega nezakonskega otroka po ubiti ženski osebi ali možu, če se je očetovstvo dognalo še med življenjem ali če se je izvensodno priznalo, ali če je bil otrok rojen šele po smrti poškodovanca, se je očetovstvo sodnijsko dognalo: do dovršenega 15. leta starosti 15 odstotkov letnega delovnega zaslužka. Rente vdov ali vdovcev in otrok ne smejo skupno presegati dveh tretjin letnega delovnega zaslužka; če se pokaže višji znesek, se posamezne rente primerno skrajšajo;

b) za ascendente, vnuke in brate in sestre umrlega, če je prispeval bistveno k njih preživljanju, in sicer za ascendente do njih smrti ali dokler ne odpade njih potreba; za vnuke, brate in sestre do dovršenega 15. leta 20 odstotkov letnega zaslužka. Ta znesek se ne sme prekoračiti, če je več upravičencev. Prednost gre staršem pred starimi starši in tem pred brati in sestrami, dalje staršem pred vnuki in tem pred brati in sestrami.

Rente otrok, vnukov in bratov in sester naj se v slučaju, če imajo ob dokončanem 15 letu starosti kako osebno ali dušno napako, vsled katere so popolnoma nesposobni za delo, še dalje in sicer toliko časa, dokler so nesposobni kaj zaslužiti.

Če upravičenci, ki so navedeni pod a), tekmujejo z upravičenci, navedenimi pod b), imajo ti pravico do rente le v toliko, v kolikor ni izčrpan pod a) označeni najvišji znesek rente.

Če se vdova omoži, dobi za odpravnino trikratni znesek letne rente.

Če se je poškodovanec poročil šele po nezgodi, po njegovi smrti vdovi ali vdovcu in otrokom iz takega zakona ne gre nobena pravica. Tudi nezakonskim otrokom, spočetim po nezgodi, in zakonskemu družetu, če je po lastni krivdi sodnijsko ločen ali če je bil zakon sodnijsko ločen, ne gre pravica do odškodnine.

Če se je mož po nezgodi ubil brez postavnega razloga ločil od skupnega gospodinjstva in odtegnil dolžnosti, da skrbi za otroke, sme zavod rento, ki bi mu šla po določilih tega zakona, priznati otrokom.

Če pride v poštev vsled smrtnih pone-

srečb več oseb pri kaki nezgodi več rentnih zahtev, gre vedno le ena renta in sicer najvišja, ki prihaja v poštev.

§ 16. nezgodne postavbe, odstavek 1, drugi stavek, naj se glasi:

Delovni zaslužek, ki presega na leto znesek 3600 kron, se zaračuna le z navedenim zneskom.

§ 17. nezgodne postavbe naj slove:

Tarifne zavarovalne prispevke mora nositi podjetnik zavarovanju podvrženega podjetja sam.

§ 22. nezgodne zavarovalne postavbe odpade.

Člen VII.

Ta postava se uveljavi 1. julija 1917 in obsega tudi obrate, ki so bili pridruženi nezgodnemu zavarovanju z razširjevalno postavbo, dalje nezgodno zavarovanje mornarjev in rudarjev.

Določila te postavbe tičejo tiste odškodnine, ki tičejo nezgode, katere so se pripetile po 30. juniju 1917.

× × ×

Kaj je z odredbo glede kopanja krompirja? V nekaterih krajih je suša pridelok krompirja precej ogrožala in govori se o zelo slabi letini. Že lansko leto je bila izdana odredba, da se krompir pred gotovim časom ne sme kopati. Ta odredba je bila sicer pomanjkljiva, ker je bila izdana za vso deželo enako, med tem ko zahtevajo različne krajevne razmere različno postopanje. Odredba sicer ni imela mnogo uspeha, ker je deloma prišla prepozno, deloma se pa nje izvršilo ni nadziralo. Večina krompirja, in to posebno v ljubljanski okolici, je bila prežgoda pokopana. Posledica je bila manj pridelka in netrežnost, ker sad še ni bil zrel. — Letos zopet čujemo, da se koplje nezrel krompir, — vlada pa doslej ni izdala nobene tozadevne odredbe. Nemudoma bi bilo treba izdati tozadevno odredbo v tem zmislu, naj vsaka občina zase določi, kdaj se prične sadež pobirati s polja, da ne bo prepuščeno na voljo posamezniku, da dela v kvar splošnosti.

Kaj je z medom? V sedanjem času, ko se za vse življenjske potrebsčine določajo maksimalne cene, se pa nikdo ne spomni, da se tudi med šteje k takim živ-

ljenjskim potrebsčinam. Lansko leto je cena medu nenadoma poskočila od 1 K na 4 K in še višje. Čebelarji so seveda začetkoma neverjetno gledali in čakali, če bo ta cena obveljala. Najprej mal poskus, ko se ni nič hudega pripetilo in se ni slišalo, da bi kdo proti tej visoki ceni nastopil, so pa pričele cene rasti in danes se zahteva za 1 kg medu 10 do 12 K. S strahom se moramo vprašati, kam pridemo po tej poti. Če se gre za drva in poljske pridelke, se utemeljuje zviševanje cen z dražjimi pridelovalnimi stroški. Kakšni pridelovalni stroški so pa pri medu? Čebele ga same naneso in čebelar nima z njimi razen svojega truda, ki je večkrat bolj zabava kot trud, nobenih stroškov. Ako se more sploh kakka stvar imenovati oderuštvo ali navijanje cen, je to, kar se danes zahteva za med, navijanje prve vrste. Skrajni čas je že, da se tudi za med določi primerne cene.

Kaj je z mlekom? Od vseh strani se slišijo pritožbe, da mleka vedno bolj primanjkuje. Sedaj se odpove tej stranki, sedaj drugi in ne bo dolgo, ko bo donajanje v hiše sploh prenehalo. Res se število molznih krav krči, pred vsem vsled rekvizicij in pomanjkanja sena in drugih krmil. Vendar pa to ni glavni vzrok... Isto mleko, ki se temu ali onemu pod to ali drugo pretvezo odpove, se prodaja drugam po neverjetno pretiranih cenah, ne da bi prišlo to nedostojno postopanje pred sodišče. Sedaj smo teh pojavov že tako vajeni, da se tako konzumentu kakor producentu zdi vse samoobsebi umevno. Malokomu pride na misel, da bi tako zadevo naznanil oblasti. Na drugi strani se pa čuje, da se ponekod še vedno izdeluje surovo maslo. Lansko leto se je nameravala izdati prepoved izdelovanja masla, pa od neke strani je prišel odpor in cela stvar je padla v vodo. Nastane vprašanje, kaj je važnejše, ali da imajo dojenčki mleko, ali pa da nekatere razvajene osebe mažejo svoj želodec s surovim maslom. Nam se zdi zločin nad ljudsko prehrano, če se v tem času pomanjkanja mleka brez potrebe napravlja maslo. V vsaki najoddaljenejši gorski vasi bi bilo treba postaviti osebo, ki bi imela nalog zbirati pri posameznikih mleko in ga oddajati v večje kraje, kjer je pomanjkanje mleka. Naša dežela hvala Bogu ni še

vadni, je peljal gospod pl. Vlierbeke svoje goste v spodnjo dvorano, kjer je čakala njegova hči. Trгоvec jo je pozdravil z ljubeznim smehom in zaklicah odkritosrčno jo občudujoč:

»Tako lepa, tako čarobna! Skrivate se pa v tem žalostnem Grinzolovu? Ne, gospod pl. Vlierbeke, to ni prav!«

Mladi Gustav se je medtem približal mladi deklici. Mrmral je nekaj besedi, ki jih ni bilo mogoče razločiti. Oba sta zardelela in pobesila oči, dokler ni premagal mladi mož svoje zmočenosti in je mogel govoriti pametno z Lenoro.

Trгоvec je opozoril gospoda pl. Vlierbeke na zmočenost mladih ljudi in mu je zašepetal:

»Ali ne vidite, kaj se godi? Mojemu nečaku se kar meša; Vaša hčerka ga je zbledla. Ne vem, kako vi sodite, a če nočete, da bi to čuvstvo postalo močnejše, storite pravočasno, kar je potrebno, ker sicer bo lahko prepozno. Moj ne čak s svojim mirnim obrazom, to vam je mož, ki se

ne boji nobenih ovir... Poglejte, se že razgovarjata, bojazen je že minula.

Trгоvčeve besede so gospoda pl. Vlierbeke zelo razburile; a skrival je svoja čuvstva in je odgovoril:

»Šalite se, gospod Denecker. Nobene nevarnosti ni. Oba sta mlada. Ne čudimo se, da sta naklonjena eden drugemu, a resno to ni.«

Obrnil se je proti mizi in je glasno rekel:

»Gospoda, prosim h kosilu!«

Boječe je ponudil Gustav Lenori roko, ki je bojazljivo položila svojo v njo. Oba sta bila zmedena, a vesele so bile njunine oči; srca sta jima utripala v veliki sreči.

Stric je žugal nečaku smehljajoč se s prstom, kakor da hoče reči, vem, kaj se pripravlja.

zmedlo, dasi mu je navdajalo nado, ker je bil stric z Lenoro zadovoljen, kar je vse kazalo. Na srečo ni Lenora ničesar zapazila.

Vsedli so se za mizo. Plemič se je vsedel nasproti gospodu Deneckerju zraven Gustava, ki je sedel nasproti Lenori.

Najemnica je nosila jedi, njen sin v strežniški obleki je strežal gostom. Jedi so bile precej dobro pripravljene. Trгоvec jih je večkrat pohvalil. Čudil se je dobri izbiri in ker je prišlo na mizo toliko raznovrstnih jedij; pripravil se je bil namreč na zelo skromno kosilo, saj je bil gospod pl. Vlierbeke povsod znan za bogatega skopuha.

Zabava se je medtem posplošila. Lenora je morala odgovarjati na to, kar jo je vprašal trгоvec. Presenetila je goste s svojim znanjem in svojo modrostjo. Kadar je pa morala govoriti z Gustavom, je pa izgubila vso pamet in je odgovarjala le s po-bešenimi očmi in boječe. Sicer se pa tudi mlademu možu ni godilo nič bolje. V notranjosti sta bila oba srečna, dasi nista bila popolnoma zadovoljna v tej sicer domači, a le večji družbi.

tako revna v tem oziru, in s pametno organizacijo bi se dalo še marsikaj doseči. Žitna centrala, oziroma krmilna centrala n. pr. izdaja krmila in otrobe. Naj bi se stavil pogoj, kolikor mleka se bo oddalo v to določeni mlečni centrali, toliko krmila se bo nakazalo. Maslimo, da to ne bi bilo najslabše sredstvo.

Poplemenitev domačega kostanja. — Marsikomu ni znano, da se nahajajo v naši deželi celi gozdovi domačega kostanja. Čudno je le, da doslej še ni prišlo nikomur na misel, da bi poskušal cepiti domač kostanj v maroni. Koliko zaslužijo južnejši kraji s tem sadežem in kako važno vlogo bi lahko igral ta sadež v sedanjih časih tudi v naši deželi. Ravno sedaj bi bil ugoden čas, da bi merodajni činitelji v tem oziru napravili kako večjo akcijo, ko se nahaja v deželi mnogo beguncev z Goriškega, ki se na cepljenje kostanja razumejo in bi se dali gozdi kultivirati skoro brez večjih stroškov. Vsaka občina, v kateri se nahajajo kostanjevi gozdi, naj bi v to svrho najela nekaj beguncev, ki bi bili voljni lotiti se tega dela, dežela naj bi pa preskrbela potrebne cepiče.

Kakšne bodo cene vinu? To vprašanje se zadnji čas vedno pogosteje ponavlja tako v časopisih, kakor tudi v zasebnih razgovorih. Nekateri izmed producentov trdijo, da bi bile primerne cene 2 K 80 vin. do 3 K 80 vin. po kakovosti in dobroti vina, drugi s strani konzumentov pa opravičeno poudarjajo, da se produkcija vina ni desetkrat podražila in da je tako visoka cena le posledica navijanja cen, da pa teh cen ni zahteval producent, ampak le špekulacija. Ta ugovor je povse upravičen. Kmetovalci so za lanske pridelek dobivali najvišje cene 1 K 60 vin. do 1 K 80 vin. Le redke bele vrane so, kateri so vino držali v kleti in ga pozneje prodali po višji ceni. Če imamo pa kljub temu skoro nedosegljive vinske cene, je temu kriva le špekulacija. Veliki vinski trgovci so namreč jeni vse vino pokupili. Vino je šlo iz roke v roko, cena se je dvigala in danes dosegla višino, ki prekaša vse najdrznejše upe. Ako se torej danes cena pri producentu določi na 2 K 80 vin. na 3 K 80 vin., potem je gotovo, da pri tej ceni ne bo ostalo in da bomo v tem slučaju prihodnje leto pili vino domala še enkrat dražje. Saj kaže izkušnja, da se maksimalna, to je najvišja cena, izpremeni takoj v minimalno, to je najnižjo. Cene, ki veljajo za avstrijsko polovico, ne veljajo za Ogrsko in obratno, cene, ki veljajo za ogrsko polovico, ne veljajo v Avstriji. Iz tega sledi, da se bo vino prevažalo iz enega dela države v drugega in obetalevalo železniški promet, obenem pa obrezuspešilo vsako maksimalno ceno. Predvsem je treba gledati, da se bodo cene, ki so dosegle neverjetne višine, počasi zniževale, da pridemo na ta način zopet v doglednem času v redne razmere.

Avstrijski državni dolgov koncem leta 1916. Avstrija je imela po stanju dne 31. decembra 1916 vsega skupaj 44 milijard 226 milijonov 919 tisoč 544 K 98 v državnih dolgov; od teh dolgov odpade na državni dolg pred letom 1867 znesek 5.089,413.969 K 90 vin., po letu 1867 pa 39.437,505.575 K 08 v; od zadnjega je 7.242,811.740 K 41 v konsolidiranega in 31.894,693.834 K 67 v visečega državnega dolga. Od vseh državnih dolgov odpade

na vojne dolgove 31.389,029.316 K 52 v, na ostale državne dolgove pa 12 milijard 837 milijonov 890 tisoč 228 kron 46 vinarjev. Državni upniki glede vojnih dolgov so:

1. Avstro ogrska banka za 8.195,063.016 K 03 vin.,
2. Avstrijski konzorcij za 3.293,846.496 K 49 vin.,
3. Konzorcij v Nemčiji za 1.839,915.504 K — vin.,
4. Pet vojnih posojil in sicer I. vojno posojilo . . . 2.179,752.200 K — vin.,
II. vojno posojilo 2.688,321.800 K — vin.,
III. vojno posojilo 4.203,061.900 K — vin.,
IV. vojno posojilo 4.520,292.000 K — vin.,
V. vojno posojilo 4.464,610.000 K — vin.,
skupaj . . . 18.056.037.900 K — vin.,
5. Inozemski konzorcij za 4.166.400 K — vin.

Za obrestovanje vojnih dolgov bo treba na leto 1.314,135.970 K 88 vin., za obrestovanje ostalih državnih dolgov pa 449,095.731 K 39 vin letno, skupaj torej 1.763,231.684 K 27 vin.

Zakaj vse vladne in oblastvene odredbe glede draginje in maksimalnih cen nimajo nobenega uspeha?

Razmere so take, da je splošno pomanjkanje blaga. To pomanjkanje povzroča deloma zmanjšanje produkcije, ker je precej rodovitnega ozemlja opustošenega od vojske, deloma vsled večje uporabe oziroma razdeljenega gospodarstva. Mnogo zalog, ki so namenjene vojaštvu, se pokvari, mnogo blaga pokonča vojska; poleg tega pa vsak, bodisi konzument, kakor tudi producent gleda, da se preskrbi za bodoče in dene nekaj na stran za največjo silo.

Kdor se drži v teh časih natančno vseh neštevilnih odredb, je revež in strada. Uspevajo pa razni špekulanti, prekupčevalci in navijalci cen, ki so si nagromadili neverjetne dobičke. Obstoje določbe in stroge kazni proti dražilec in navijalcem cen in revež je, kogar zadene oko postave, vsak pa računa s tem, da bo temu pogledu ušel. Zato postava sama nima uspeha. — Konzument blago rabi, živeti mora in če se zlepa ne da dobiti po ceni, ga plača dražje. Ovaditelja nihče rad ne igra. Poleg tega se pa vsakdo tudi upravičeno boji, če ga ovadim, drugič ničesar več ne dobim in ovadeni bo povedal še drugim, in tudi drugi mu ne bo hotel ničesar prodati. Tako stvari stoje in sila dejanjskih razmer je

hujša, kakor vse odredbe. Vse nekaj drugega bi pa bilo, če bi zakon, oziroma odredba tudi določala, da se mora preveč prejeta kupnina vrniti kupcu. V takem slučaju bi pa imel kupec interes do ovadbe in prodajalec bi se zavedal, da bo moral preveč prejeta danes ali jutri vendarle vrniti, vsled česar bi ne imel nikakega interesa zahtevati pretirane cene in bi raje ostal na realnih tleh. Ne torej kazni in kazenskega preganjanja, marveč določbo, da ima oškodovani vsak čas pravico preveč plačano nazaj zahtevati, in draženja bo konec.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!